

פרשת פנחס

הליכות עולם לו

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
21:21	20:25	19:34*	י-ם
21:18	20:23	19:32	ת"א
21:22	20:26	19:35	חיפה
21:18	20:22	19:31	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 19:14

תורה וקדושה

שקדשתו, על כך נשיב מעצם העובדה שפנחס זכר את ההלכה בשעת מעשה, דבר המוכיח שדברי התורה היו שגורים אצלו, ובפרט לפי לשון רבותינו (סנהדרין פ"ב). וירא פנחס בן אלעזר מה ראה, אמר רב ראה מעשה וזכר הלכה, אמר לו אחי אבי אבא [דהיינו משה] לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני, הבעול את הכותית קנאין פוגעין בו. ולכאורה מהו הלשון לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני, משמע שהיה דבק במשה ולמד ממנו את התורה ביחודות, (וכעין זה כתב בספר בן יהוידע על הגמרא שם). ועוד שפנחס היה נביא (כמבואר בשופטים ו' ה' ברש"י), וכידוע שאין הנבואה שורה אלא על מי שהוא חכם בתורה (שבת צ"ב, ע"ש עוד תנאים לנבואה). ובזה נבין דבר פלא שכאשר הקב"ה פנה למשה שיהיה נביאם ומושיעם של ישראל, אמר לו משה רבנו (שמות ד' י"ג) 'שְׁלַח נָא בְיָד מֹשֶׁה אֶת מֹשֶׁה וְאֶת יוֹנָתָן בֶּן גִּזְיֹן שְׁלַח בְּיָדוֹ שְׁלֹחַ בְּיָדוֹ מִיָּמַי [והיינו מה שאמור בסוף מלאכי ג' כ"ג] הֲנֵה אֲנִי שְׁלַח לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיאִים לְפָנָי בּוֹא יוֹם ה' הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא, הרי שרואה משה את פנחס כמחליפו, והנה אם פנחס היה נשלח בודאי הוא גם כן היה מוריד את התורה לישראל, והיינו מפני שמוסר נפשו על התורה היה.

וכן ראינו אצל תלמידו אלישע נביא, שהיה מתארח אצל האשה השונמית, עד שאמרה לבעלה: הֲנֵה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹקִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד. נַעֲשֶׂה נָא עֲלֵיִת קִיר קִטְנָה וְנִשְׁעִים לוֹ שֵׁם מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוֹרָה וְהָיָה כִּבְאוֹ אֵלֵינוּ יְסוּר שְׁמָה (כמסופר במלכים ב', פרק ד' פס' ט' ו'). והגמרא בברכות (:) שואלת מנין לה שהוא איש אלוקים קדוש, ואחד האמוראים אמר שידעה ממה שלא ראתה זבוב עובר על שולחנו, ובספר בן יהוידע פירש הטעם לזה הנס שנעשה לאלישע הנביא ע"ה שלא היה זבוב עובר על שולחנו, על פי מה שכתוב בפרק שירה (פרק ד'), זבוב אומר, בשעה שאין ישראל עוסקין בתורה, קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר, עיין שם, נמצא הזבוב דרכו להתעורר בשירה בזמן שאין ישראל עוסקין בתורה דוקא, ואמרתי דרך הלצה לכך תראה הזבובין מצויין הרבה על השולחן, מפני שדברי תורה על השולחן הוא חיוב גדול וצורך מאד, ולכן מלאך הממונה על הזבובין שולח אותם למקום השולחן, לראות אם עוסקים בתורה או לאו, כדי שיפתח פיו בקריאה או לאו, ובוה פרשתי מאמר ר' יוחנן הזהירו מזבובין של בעלי ראתן, רצונו לומר אותם המרגלים הנשלחים לראות בבני אדם, הזהירו מהם שתעסקו בתורה ולא תניחום לקטרג, ובוה מובן ממילא טעם שלא היה זבוב עובר על שולחנו, כי לא היה זו רגע אחד מעסק התורה, ולא היו הזבובין שלוחים לראות בשולחנו, גם מן השמים עשו לו נס, להראות על צדקתו בעסק התורה. עכ"ל. והרי לנו שאלישע נקרא איש קדוש מפני עסק התורה שהיה מקדשו.

אחים יקרים, נמצאים אנו בתחילתם של ימי בין המיצרים, שבסופם חרב בית המקדש ואבדה הארץ, וכבר מפורש בנביא (ירמיה ט' י"א ו"ב) 'עַל מָה אֶקְדָּה הָאָרֶץ, על עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרַתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפִנְיֵיכֶם. שעזיבת התורה היתה הגורם לחטאים הנוראים שהיו להם ובפרט בקדושה, בואו ונתחזק בלימוד תורתנו הקדושה, ובזכותה נרבה את הקדושה ונקרב את הגאולה.

פרשתנו מהוה המשך ישיר לסוף פרשת בלק, שם קראנו על עצתו המרושעת של בלעם, להפקיר את בנות מואב ומדין ולהחטיא את בני ישראל, ביודעו שאלהיהם של אלו שונא זימה הוא (סנהדרין ק"ו), ובאמת בעצה מצליח ומחטיא את ישראל והורג מהם מאתים אלף איש (וכמו שהארכנו להוכיח זאת במאמר אחר), ומלמדת אותנו התורה שאין בלעם ממית אלא החטא ממית, שכל זמן שישראל שמרו על קדושתם לא יכול בלעם לנגוע בהם לרעה, וכמו שהעיד בנאומו (כ"ד ה) 'מָה טָבוּ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל, ואמרו רבותינו שראה שאין פתחי בתיהם מכוונים זה כנגד זה, לכך לא יכול היה לקללם, וזו אחת הסיבות שבשלם נגאלו ישראל ממצרים שהיו גדורים בעריות (תנחומא בלק ט"ז). וכאשר פגעו בקדושתם הקב"ה כמעט כילה אותם, וכמו שנאמר בתחילת פרשתנו, וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאֹתִי, דהיינו חוץ מכל אלו שמתו היית מכלה ח"ו את בני ישראל, והדבר מבהיל ביותר, שאילולא מעשהו של פנחס היה הקב"ה מכלה את כל בני ישראל, כמשאלת ליבו של בלק וכתאותו של בלעם הרשע, וכאן אנו עומדים על משמעות המילים שהקב"ה שונא זימה הוא, שהיא שנואה כל כך לפניו עד שהוא מוכן לכלות את בני ישראל, העם האהוב עליו מכל העמים, בני האבות הקדושים האהובים עליו ביותר, ובלבד שלא תהא זימה בישראל.

והנה פנחס בקדושתו ביטל את הגזירה, ולכן קיבל קדושת הכהונה תמורת הקדושה שהרבה בישראל וביטל את הטומאה, וכמו שנאמר פִּינְחָס בֶּן אֱלִעֶזֶר בֶּן אֶהֱרֹן הִפְתָּן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' לְכֹן אָמַר הַנְּנִי נָתַן לוֹ וְכוּ' תַּסַּח אֲשֶׁר קָנָא וְנִכְפַּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ובפשטות פינחס היה קדוש ופרוש מהתאוות הנבזות של העולם הזה, ולכן היה שונא את הזימה וסולד ממנה, וכמו שאמר למשה רבנו כל הבעול ארמית קנאים פוגעים בו, והוא היה קנאי לזה, ולכן אמר לו משה שדוקא הוא הראוי לפגוע בחוטאים, ולא רק מפני שהוא אמר את ההלכה (כפשטות דברי רבותינו), אלא שמי שזוכר את ההלכה הזאת ובפרט בשעת מעשה, הוא אותו אחד המכונה קנאי לדבר עבירה.

ואולם מה הגורם לאדם להתקדש בעולם הזה ולשנאות את התיעוב ואת הדומה לו, הרי האדם הוא חומרי וגופו אוהב את כל מה שמושך לחומריות וכגון העריות, וכמו שאמרו רבותינו (הגיגה י"א:): גזל ועריות נפשו של אדם מחמדתן ומתאוה להם, ואמנם כל זה בלי עסק התורה מתוך יראת ה', אך העוסק בתורה מתוך יראת ה', הוא מרבה את הקדושה באדם ובעם ישראל כולו, ורמזו לדבר שהתורה נקראת תמיד התורה הקדושה, ומעבר לכך שהיא באמת קדושה רוצים לרמז בזה שעל ידי לימודה מרבים את הקדושה בישראל, והסיבה לכך שהתורה נכתבה בקדושה עצומה, והעוסק בה מתקדש בקדושתה, ופנחס בן אלעזר קיבל את התורה והגה בה בכל כוחו עד שנתעלה ונתקדש בקדושת התורה, ואף זכה בשל כך לזכך את החומר, ולעלות כמלאך לשמים, וכמאמר רבותינו (עיין ב"מ ק"ד:): 'וברש"י ד"ה לאו כהן) שפנחס זה אליהו הנביא, שכידוע עלה לשמים.

ואם ישאל השואל, באמת ראינו שפנחס היה קנאי וכמו שמפורש בתורה, אך מנין לך שהיה הוגה בתורה בכל כוחו, והיא זו

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן בת רחל

הליכות והלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג).

הליכות לערב שבת (הכנות לקראת שבת)

פז. טוב לנתק את הטלפון או את הפלאפון לגמרי, מפני שהוא מכשיל את המתקשרים אליו, שעל ידי הצלצול נדלקת נורה בחברת הטלפון, וגם יש בזה מכשול לאדם בעצמו, שפעמים רואה טלפון מוכר והוא דואג אולי ח"ו קרה משהו ולכן מתקשרים אליו בעצומו של יום השבת, ופעמים שיצרו תוקפו לענות. [ובאמת שאין שום היתר לענות, שאפילו אם תהיה הידיעה המצערת או המסוכנת ביותר, מ"מ מה יש ביכולתו לעשות, אא"כ הוא רופא או מתעסק בהצלת נפשות, שאז יש לו היתר לפי הענין].

פח. ישנם מכשירי חשמל שמשמש בהם בשבת, ולכן קודם השבת יבדוק האם הם מחוברים, ובכך יחסוך מעצמו צער רב, וכגון הפלאטה של שבת, או תנור חשמלי במצב שבת למי שמשמש בו כפלאטה, מיחם חשמלי [וישים לב למלאותו מים ולהרתיחו קודם השבת], ובכלל זה שישים לב לאורות שצריכים להיות דלוקים בשבת שבאמת הינם דלוקים, וכגון בחדר האוכל בסלון ובשרותים, ובעוד מקומות שרוצה שהאור ידלק בהם בשבת, ואם מעוניין באור חלקי יפעיל שעון שבת, ויראה שהוא מכוון בדיוק לפי השעות שצריך, ושהוא מופעל על שעון שבת. וטוב לשים כיסויים למתגי החשמל בערב שבת, שלא יבוא לכבות הדלוק או להיפך להדליק הכבוי, וישנם כאלה מוכספים שכתוב עליהם באותיות יפות שבת קודש, שתורמים מאוד לאוירת השבת וקדושתה.

פט. יחתוך ניירות קודם השבת, ויבדוק שיש לו מספיק לשבת, ומי שקונה ניירות חתוכים יפתח את החבילות מערב שבת, ויקנה כמות גדולה, ויבדוק תמיד שיש מספיק במלאי, ובכדי למנוע מכשול בערב שבת יסלק את הגלילים הלא חתוכים מהשרותים. [ועל גבאי בית הכנסת מוטל לעשות כן בשרותי בית הכנסת ולמנוע מכשול מן הרבים, וכן ידאגו לטישו פתוח]. וכמו כן בערב שבת יוציא מהכיורים את הסקוצ'ים הספוגיים האסורים בשימוש בשבת ויחליפם בספוגים סינטטיים המתירים בשימוש.

צ. מי שמחמיר שלא להשתמש בסבון מוצק, ישים מערב שבת סבון בתוך כלי ויערב אותו במים. וסבון נוזלי שהוא סמיך קצת ואינו נוזל כמים, יש אומרים שגם לפי המחמירים מותר להשתמש בו (אורחות שבת ח"א ע"ב תע"ו סוף הערה מ' בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל), ויש אומרים שהוא אסור בשימוש (כן משמע מדברי הגר"ב"ן אבא שאול זצ"ל בשו"ת אור לציון ח"ב פל"ה תשובה ה' בסוף ההערה), אא"כ יערב מערב שבת במים.

צא. וכן מי שמחמיר שלא לפתוח בקבוקים בשבת מחמת עשית כלי, יפתח את הבקבוקים מערב שבת, ואת הבקבוקים המוגזים, שאינו רוצה שיברחו להם הגזים, יכול לנתק הפקק מטבעתו על ידי סכין, מבלי לפתוח את הבקבוק כלל. וכן חפיסות ממתקים ושקיות חלב וכיו"ב, יפתח הכל מערב שבת וישים לחפיסות אטב ששומר שלא יכנס אויר לחפיסה וישאר טרי. הן אלה קצות דרכי ההכנה לקראת שבת, וכל אחד יוסיף בהם כפי פעולותיו, בבחינת ותן לחכם ויחכם עוד.

פד. אמרו רבותינו (שבת י"ב): חנניה אומר חייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת עם חשכה. והטעם בכדי שלא יהיה דבר בבגדו ויבוא להוציאנו בשבת מרשות לרשות, וכמבואר ברש"י. וכן נפסק בשו"ע (סי' רנ"ב סעי' ז). ובגמרא (שב): אמר רב יוסף הלכתא רבתי לשבת, ופירש רש"י: דבר גדול יש כאן להפרישו מאיסור שבת. עכ"ל. ואמנם רבותינו כתבו זאת על איסור הוצאה, אבל כיום ישנם עוד הלכות רבות שצריך להזהר בהם ולהזהיר עליהם, וכולם בבחינת הלכה גדולה לשבת, ובכל אלו הזהירות בהם היא בכלל מצות עשה של את ה' אלוך תירא, וכעין מה שכתב יונה בשערי תשובה (שער ג' אות ז') שהנזהר מעוון הוא זה אשר זרח על נפשו אור יראת אלקים יתברך.

ובתחילת דברינו נביא בקצרה את כל הדברים, כדי שיוכל הקורא בעיון קל לזכור אותם: א. בדיקת הכיסים מטלטול. ב. וממוקצה. ג. הוצאת מפתח מוקצה מצרור המפתחות. ד. ניתוק מוצרי חשמל: בוילר, תנור, קומקום, מכונת כביסה, מגורת המקרר, אורות בחדרי שינה, טלפון או פלאפון. ה. חיבור מוצרי חשמל: פלאטה או תנור במצב שבת, מיחם, אורות בפינת אוכל בסלון ובשרותים, שעון שבת. ו. לחתוך ניירות. ז. להחליף סקוצ'ים. ח. הכנת סבון נוזלי. ט. פתיחת בקבוקים. י. פתיחת חבילות ושקיות.

פה. כיום אע"פ שאיסור הוצאה מרשות לרשות אינו פשוט, שכן ברוב המקומות יש עירוב, מ"מ מי שמחמיר בודאי שצריך לבדוק בכיסו שאינו מוציא בהם דבר, וגם יבדוק את כיסיו אם אין בהם דברים המוקצים, שאף בבית אסור לטלטלם, שלפעמים נשארו בבגדיו מצאת השבת שעברה, והוא לא הוציאם. ובכלל זה אם יודע שיצטרך למפתח מסוים הנמצא בצרור מפתחות שיש בו גם מפתחות המוקצים, יזהר להפריד מערב שבת מהצרור את המפתח הרצוי לו.

פו. מוצרי החשמל שאינו משמש בהם בשבת, טוב שיהיו מנותקים בשבת, לבל יגרמו מכשול, ולכן לקראת כניסת השבת יבדוק אדם את מוצרי החשמל המצויים בבית האם הם מנותקים, וכגון הבוילר יבדוק שהוא מכובה, וכן תנור חשמלי שהשתמש בו סמוך לשבת לבשל, קומקום חשמלי שהשתמש בו להרתחה מים לשבת, מכונת כביסה שפעלה קודם השבת, ובכל אלה טוב יעשה אם יוציא את התקע מהשקע. [לחסוך כל מיני טעויות מצויות, וכגון שנלחץ הכפתור במכונת כביסה ועושה פעולה, או שסובב כפתור בתנור ומפעיל אותו על חום, שכאמור בכל אלו אדם חס על ממונו ומצטער בשבת]. ובמקרה ינתק את הנורה או שיוציאה לגמרי, [ובמקרים חדשים ישנם מערכות נוספות מעבר לתאורה שפוסקות מלפעול עם פתיחת הדלת, ופעולות שוב עם סגירת הדלת, וצריך להתקין על ידי חברת המקרר התקן שמסדיר את פעולות אותן מערכות לשעות מסוימות ובאותם שעות יוכל לפתוח ולסגור בלי חשש], ובכלל זה שיכבה את האורות שצריכים להיות כבויים בשבת, וכמו בחדרי השינה.